

- **Разработка и внедрение системы оценки эффективности моделей риск-менеджмента.** Данная процедура в компаниях реального сектора экономики созвучна рекомендациям Базель-II.

- **Создание актуальных профилей риск-менеджера и риск-аналитика.** Данная инновация предусматривает структурирование профессии риск-менеджера с учетом специфики функций в компании.

- **Внедрение специальных фондов для преодоления риск-событий.**

- **Развитие системы PR-управления рисками.** Использование креативных методик с целью минимизации рисков. Встраивание «креативных блоков» управления в стандартизованную систему риск-менеджмента.

Выводы и перспективы дальнейшего исследования. Исходя из вышеизложенного, можно сделать ряд выводов и определить перспективные направления дальнейшего исследования. А именно. Исследование способно восполнить методологический пробел, связанный с современным пониманием креативной природы риска и управления им. Данный вектор исследования разрушает устойчивое представление о неизменности и косности риск-менеджмента и переводит представления об управлении рисками в динамическую плоскость. Насыщенность сферы современного риск-менеджмента различными инновационными решениями, позволяет говорить о данном

виде деятельности как о проявлении креативного мышления. Очевидно, что к риск-менеджменту, как и к любому другому виду креативной деятельности, могут быть применены технологии целенаправленного поиска инновационных решений, что, например, может существенно минимизировать риск, связанный с выбором моделей систем риск-менеджмента.

Дальнейшие перспективы исследования мы усматриваем в анализе инновационных решений в области риск-менеджмента для компаний рынка телекоммуникаций. Реализация креативных стратегий ведущих телекоммуникационных компаний в пост-кризисный период повлекло за собой изменение риск-ландшафта, что не могло сказаться на особенностях управления рисками. Таким образом, актуальной задачей для украинской экономической мысли нам видится изучение взаимосвязи между «новыми рисками» на рынке телекоммуникаций, во многом имеющих креативную природу, и инновациями в сфере риск-менеджмента. В креативной среде риск-менеджмент все более приобретает черты «культурной науки», по выражению Джейсона Поттса.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК:

1. Chris Duncan. Where Was ERM? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.irmi.com/expert/articles/2008/duncan11-enterprise-risk-management-erm.aspx>, свободный. – Назв. с экрана (дата обращения 19.12.2014).

УДК 338.45

Русинко М.І.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*

КЛАСИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті визначено особливості інноваційного розвитку будівельних підприємств. Проведений аналіз підходів до класифікації факторів впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на розвиток будівельного підприємства та систематизовано існуючі ознаки класифікації факторів впливу на інноваційний розвиток будівельного підприємства. Встановлені чинники-стимулятори та чинники-стримувачі інноваційного розвитку будівельного підприємства. Розширено перелік класифікаційних ознак факторів впливу на інноваційний розвиток за рахунок уведення нової – за причинно-наслідковим зв'язком.

Ключові слова: інновації, фактор, розвиток, будівельна галузь, будівельне підприємство, інноваційний розвиток.

Rusinko M.I. CLASSIFICATION OF FACTORS INFLUENCING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE CONSTRUCTION COMPANIES

В статье определены особенности инновационного развития строительных предприятий. Проведенный анализ подходов к классификации факторов влияния внешней и внутренней среды на развитие строительного предприятия и систематизированы существующие признаки классификации факторов влияния на инновационное развитие строительного предприятия. Установлены факторы-стимуляторы и факторы-сдерживатели инновационного развития строительного предприятия. Расширен перечень классификационных признаков факторов влияния на инновационное развитие за счет введения нового – по причинно-следственной связи.

Ключевые слова: инновации, фактор, развитие, строительная отрасль, строительное предприятие, инновационное развитие.

Rusinko M.I. CLASSIFICATION OF FACTORS INFLUENCING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE CONSTRUCTION COMPANIES

The article deals with the feature of construction companies' innovative development. The analysis of approaches to classification of factors influence internal and external environment on the construction company's development was carried out. The existing signs of classification factors influencing the innovative development of construction company was systematized. We established the factors-stimulants and factors-deterrents of the construction company innovation development. Expanded the list of classifications factors influencing the innovative development by introducing new – for the causal link.

Keywords: innovations, factor, development, construction industry, construction company, innovative development.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку будівництва будь-яке підприємство цієї галузі випробовує на своїй діяльності вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Від зовнішнього і внутрішнього середовища залежить можливість і ефективність впровадження інноваційного підходу до здійснення виробничої і організаційної діяльності підприємств будівельного комплексу. В сучасних умовах інноваційного підприємництва активізація інноваційної діяльності стає першочерговим завданням, яке висувається перед будівельним комплексом України, а тому виникає потреба у проведенні ґрунтового аналізу чинників впливу на інноваційний розвиток вітчизняних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі питання інноваційного розвитку економіки підіймалися такими вченими як Федулова Л., Гаман М., проблеми інноваційного розвитку на мікрорівні розглядали Кузьмін О., Стадник М., Йохна М. [1-8].

Дослідженням питань, пов'язаних з класифікацією чинників впливу на інноваційну діяльність на різних економічних рівнях присвячено чимало праць українських і зарубіжних вчених, серед яких: В. Александрова, О. Амоша, Ю. Бажал, Л. А. Власова, В. Геєць, Н. Гончарова, А. Гречан, І. Грузнов, С. Ілляшенко, С. Ільєнкова, О. Князь, М. Кондратьєв, С. Коваленко, О. Кузьмін, О. Лапко, А. Полянська, Б. Санто, В. Семиноженко, Б. Твісс, М. Туган-Барановський, Й. Шумпетер, А. Яковлев та інші [1-8].

Разом з тим багато питань, пов'язаних з дослідженням класифікаційних ознак факторів інноваційного розвитку будівельних підприємств потребують поглибленого вивчення.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення та подальший розвиток методичних рекомендацій щодо класифікації чинників впливу на інноваційний розвиток будівельного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття розвитку в сучасній науці знайшло значне відображення. Так, розвиток підприємства розглядається як сукупність змін різної економічної природи, цілеспрямованості, інтенсивності, що відбуваються в соціально-економічній системі під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, а також приводять до переходу і фіксації підприємства в різних організаційно-економічних станах [1].

В основу сутнісної характеристики дефініції розвитку різними авторами ставиться перш за все процес зміни в часі економічних, технічних, організаційних чи соціальних параметрів організаційно-економічної системи, що передбачає комплекс певних дій для забезпечення поставленої мети [4] результатом яких є новий якісний стан системи [5], зміцнення життєвості системи, її спроможність швидко адаптуватися та чинити опір руйнівним силам зовнішнього середовища [6, с. 296]. З іншого боку основу розвитку складають інноваційні процеси, що ведуть до кількісних та якісних змін у всіх функціональних галузях підприємства, а також система управління на основі зворотних зв'язків, у якій розв'язуються задачі стратегічного й тактичного управління й запускаються механізми самоорганізації оперативного управління розвитку [7, с. 100].

Розвиток будівельного підприємства повинен бути спрямований на досягнення взаємодії між умовами і ресурсами внутрішнього середовища з факторами впливу зовнішнього середовища, з цілью забезпечення стійкої конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості фірми на основі виробництва високоякісної продукції, досягнення високої продуктивності праці, кращого використання елементів навколишнього середовища [9].

Крім того, інноваційний розвиток на підприємстві взагалі може не відбуватися через певні причини. Вплив чинників зовнішнього середовища на господарську діяльність підприємства будівельної галузі, як правило, призводить до зміни основних виробничих, вартісних, тимчасових параметрів, що у свою чергу, знаходить віддзеркалення на її інноваційній діяльності. Відхилення у внутрішньому середовищі зумовлюють наявність і настання різних виробничо-господарських ситуацій в діяльності будівельних організацій, кожна з яких має свої особливості (таблиця 1).

Зважаючи на специфіку будівельної сфери пропонуємо розглядати розвиток підприємства в таких аспектах:

- 1) інноваційний – спрямований на вдосконалення якості продукції, технології, послуг.
- 2) економічний – полягає у збільшенні частки ринку, підвищенні фінансових показників діяльності тощо;
- 3) управлінський – включає організаційне забезпечення (ресурси організаційної структури управління, форми, методи управління і організації виробництва), а також зорієнтована на розвиток окремого

Таблиця 1

Особливості функціонування та інноваційного розвитку будівельних підприємств

Особливості будівельної галузі з точки зору її інноваційного розвитку	
<ul style="list-style-type: none"> – Відволікання з обороту значних обсягів коштів підприємств будівельної галузі на незавершене будівництво – Технологічний взаємозв'язок операцій, що входять до складу будівельного процесу – Нерівномірність розподілу будівельно-монтажних робіт в часі – Ускладнення розрахунків необхідного чисельного та професійного складу робочих через нестійкість співвідношення будівельно-монтажних робіт за їх складністю та видами протягом тривалого часу – Повільне впровадження інноваційних технологій та матеріалів – Фізичне та моральне спрацювання основних засобів в будівництві – Відсутність джерел фінансування будівництва – Витрати на створення тимчасових конструкцій та споруд, прокладання інженерних комунікацій ще до початку процесу будівництва – Можливість перегляду раніше прийнятих рішень у зв'язку з появою нових технологій – Висока питома вага матеріальних витрат 	<ul style="list-style-type: none"> – Тимчасовий або сезонний характер робіт – Висока вартість будівельної продукції як інвестиційного товару, що відрізняється та тривалим періодом створення та експлуатації – Вплив на якість та тривалість будівельного процесу природно-кліматичних умов – Нестабільність платоспроможності замовників, порушення термінів розрахунків за будівельну продукцію – Недосконала система конкурсних торгів (тендерів) для отримання замовлень – Індивідуальне формування ціни на кожен з об'єктів будівництва (залежність ціни на продукцію від вартості земельної ділянки) – Надмірна бюрократизація при реалізації інвестиційних проектів, корупція – Характер взаємовідносин між забудовником та замовником (робота за контрактом) – Пересувний характер робіт при нерухомості готової продукції – Залежність від розвитку суміжних галузей – Індивідуальний характер кожного будівельного об'єкта

працівника, групи, вдосконалення системи та процесів управління тощо.

4) технічний – поєднує розширення матеріально-технічної бази (відповідні матеріальні і технічні ресурси) та технологічне забезпечення (технології, форми, методи, способи виробництва).

Фактори – це рушійні сили розвитку процесів і явищ, які відбуваються на підприємстві. Класифікація факторів – це розподіл їх за групами залежно від загальних ознак, що дає можливість точніше оцінити місце та роль кожного фактора у формуванні величини результативних показників [1].

Під зовнішнім середовищем підприємства слід розуміти сукупність господарюючих суб'єктів і рушійних сил, що чинять вплив на інноваційну діяльність через елементи макросередовища. Внутрішнє ж середовище підприємства є сукупністю різних елементів усередині організації, що впливають на її діяльність. Використання інноваційних підходів в управлінні підприємством формує таке внутрішнє середовище, при якому зростає рівень ризиків підприємства, у тому числі інвестиційного, а зміни зачіпають усі рівні управління і виробництва. В економічній літературі чинники впливу на інноваційний розвиток класифі-

кують за різними ознаками. Раніше існуючі систематизації базувалися на виділенні наступних класифікаційних ознак : середовище формування (внутрішнє і зовнішнє), особливості будівництва як виду діяльності (залежність від природно-кліматичних дій довкілля; колективний характер трудових процесів при виробництві СМР; специфічні форми кооперації).

Також чинники впливу в основному поділяли на:

- законодавчі – формують правову основу інноваційного розвитку підприємств в Україні на основі системи законних та підзаконних актів;

- організаційно-управлінські – здійснюють вплив через інституційно-управлінські та інституційно-організаційні зміни в інноваційній сфері;

- фінансово-економічні – визначають особливості здійснення інноваційної діяльності підприємств з позицій грошово-кредитних, бюджетно-податкових, амортизаційних важелів інноваційного розвитку;

- техніко-технологічні – здійснюють вплив на технічні та технологічні боки інноваційної діяльності промислових підприємств;

- соціальні – відділяють вплив соціальних наслідків інноваційного розвитку від впливу багатьох інших факторів;

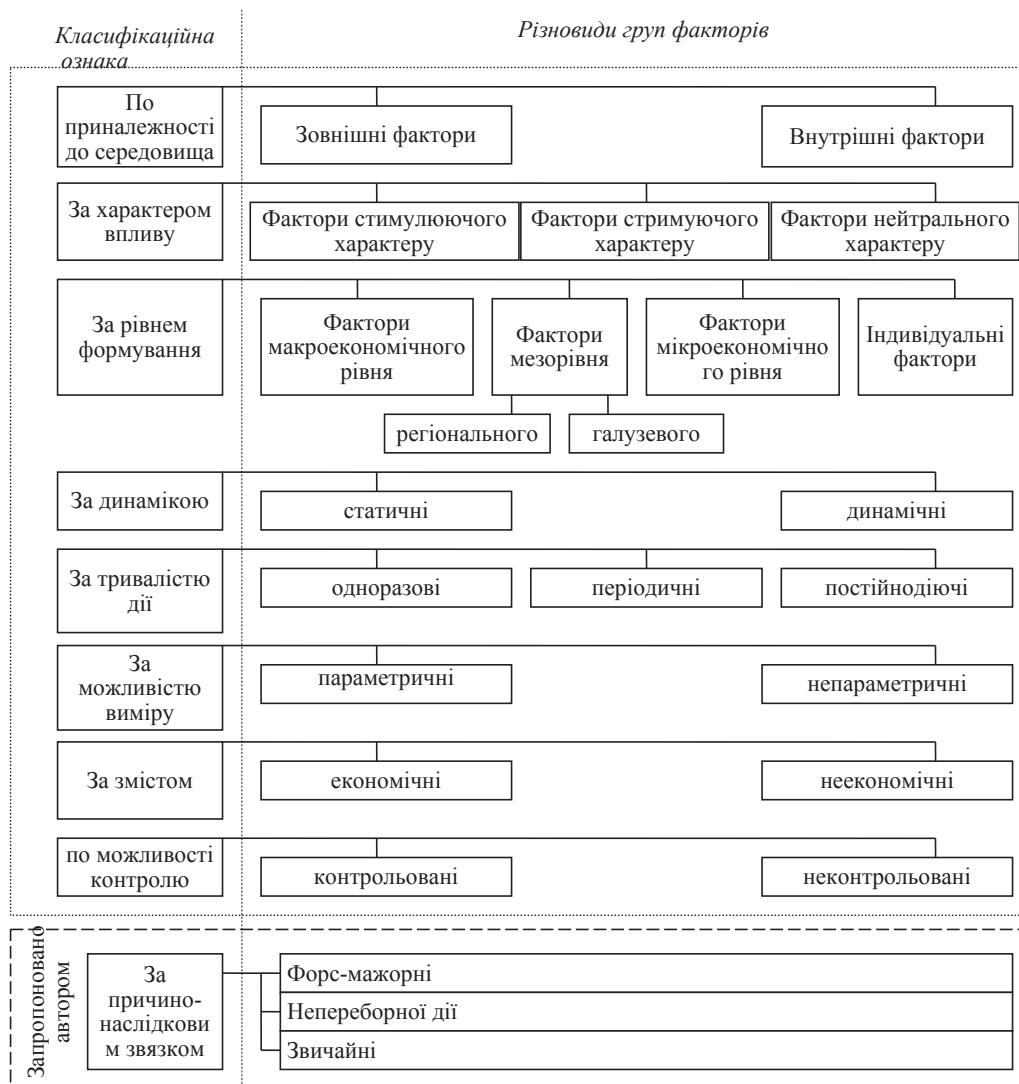

Рис. 1. Класифікація факторів впливу на інноваційний розвиток будівельного підприємства

Примітка: систематизовано та доповнено автором

- екологічні – визначають вплив нових технологій, нових матеріалів, нових видів енергії на довкілля в процесі інноваційної діяльності підприємств;
- гуманітарні – впливають на інноваційний розвиток через ступінь освіченості населення, рівень знань і науки в країні;
- інформаційні – визначають особливості інноваційного розвитку підприємств на основі використання інформаційних ресурсів [4].

Нами був проведений аналіз існуючих підходів до класифікації чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, що впливають на інноваційний розвиток.

Раніше існуючі систематизації базувалися на виділенні наступних класифікаційних ознак: середовище формування, особливості будівництва як виду діяльності (залежність від природно-кліматичних дій довкілля; колективний характер трудових процесів при виробництві СМР; специфічні форми кооперації). З точки зору досягнення цілей нашого дослідження представляється необхідним і доцільним введення в систему ще однієї класифікаційної ознаки, а саме, причинно-наслідковий зв'язок дії окремого чинника або їх групи.

Отже в ході дослідження розширено перелік класифікаційних ознак факторів впливу на інноваційний розвиток за рахунок уведення нової – за причинно-наслідковим зв'язком (рис. 1).

Саме такий підхід вже досить тривалий період є найбільш поширеним в науковій літературі, що дозволяє зробити висновки про значні його переваги. Однак, зважаючи на специфіку діяльності в будівельній сфері та особливості, пов'язані з рівнем розвитку вітчизняної економіки наведений вченим перелік доцільно доповнити інвесторами та підрядниками.

Поділ факторів на зовнішні та внутрішні сприяє наскрізному їх виділенню як на рівні галузі так і на рівні окремого підприємства. Причому врахування всього спектра цих факторів, сприятиме розробці більш обґрунтованих та адаптованих до сучасних умов планів фінансового забезпечення інноваційного розвитку. Вплив внутрішніх факторів обумовлений діяльністю самого підприємства, їх доцільно розділяти по їх призначенню в діяльності будівельного підприємства:

1. Виробничо-економічні.
2. Фінансові.
3. Техніко-технологічні.
4. Організаційно-управлінські.
5. Соціальні.

Внутрішні чинники характеризують позитивні та негативні передумови інноваційного розвитку. Конкретизація цих факторів сприятиме розробленню методичних рекомендацій щодо його ресурсного забезпечення.

Також існують думки з питання класифікації факторів, на такі що чинять різноспрямований вплив на інноваційний розвиток, тобто за ознакою «характер впливу». Такі фактори можуть бути стимулюючого характеру, стримуючого характеру та нейтрального характеру. Виникають вони як в зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі.

До факторів стимулюючого характеру, що забезпечують активізацію інноваційного розвитку будівельного підприємства відносять:

1. Державна підтримка інноваційного розвитку в будівництві, державна пропаганда інноваційної моделі розвитку суспільства.
2. Позитивний соціально-економічний розвиток та сприятливий інноваційний клімат в регіоні.
3. Сприятлива економічна ситуація у будівельній галузі; високий рівень підприємницької упевненості

у будівельній сфері – конкуренція серед будівельних підприємств, що випускають інноваційний продукт; наявність попиту на інноваційну продукцію будівельних підприємств; високий рівень завантаження виробничих потужностей по галузі і інші.

Значущими внутрішніми чинниками-стимулами інноваційного розвитку будівельних підприємств є:

1. Виробничо-економічні чинники: наявність резерву джерел виникнення інновацій-фінансові, матеріальні, трудові, технічні, наукові ресурси; активність участі у тендерах і конкурсах.

2. Технологічні чинники: високий рівень автоматизації будівельних процесів; – дотримання правил техніки безпеки; якісна проектна документація.

3. Організаційно-управлінські чинники: креативне мислення управлінської команди будівельного підприємства; висока концентрація кваліфікованих кадрів; проведення маркетингових досліджень.

4. Соціально-спрямовані чинники: висока міра залучення співробітників до просування інноваційного продукту; мотиваційна складова для співробітників, що забезпечують інноваційний розвиток.

До зовнішніх чинників-обмежувачів інноваційного розвитку будівельних підприємств можна віднести:

1. Нестача державного інвестування інноваційного розвитку; недосконалість законодавчих і нормативно-правових документів, регулюючих і стимулюючих інноваційну діяльність.

2. Низький рівень соціально-економічного розвитку регіону; відсутність регіональних програм, спрямованих на розвиток інновацій в будівництві регіону.

3. Низька платоспроможність попиту на інноваційну продукцію у будівельній галузі; високий економічний ризик; нерозвинута інноваційна інфраструктура

Внутрішніми чинниками-обмежувачами інноваційного розвитку будівельних підприємств є:

1. Виробничо-економічні: нестача власного капіталу; високі витрати на впровадження інновації; тривалі терміни окупності.

2. Технологічні чинники: тривалість життєвого циклу інноваційної продукції.

3. Організаційно-управлінські чинники: нестача кваліфікованого персоналу; незадовільний рівень комунікації з іншими суб'єктами стосовно нововведень.

4. Соціально-спрямовані чинники: низька мотивація співробітників до інноваційної спрямованості їх роботи.

За можливістю кількісного виміру впливу факторів на інноваційний розвиток вони поділяються на параметричні – ті, що піддаються кількісній оцінці та непараметричні – ті, що не підлягають кількісній оцінці. На будівельному підприємстві переважне число параметрів, які визначаються зовнішнім середовищем мають, як правило, територіальну адресу або просторову прив'язку. Це в основному параметри, що характеризують виробничий процес.

За причинно-наслідковим зв'язком нами виділяються форс-мажорні чинники (призупинка дії ліцензії на будівництво), непереборної дії (війна, стихійні лиха) та звичайні – такі що діють постійно або періодично (сезонні чинники). Отже за рахунок введення нової ознаки удосконалена класифікація дозволяє проводити ідентифікацію загроз інноваційному розвитку за причинно-наслідковим зв'язком.

Висновки. Як показали дослідження, в сучасних умовах кожен із наведених вище чинників має певний вплив. Запропонована класифікація дозволяє проводити ідентифікацію загроз інноваційному розвитку за причинно-наслідковим зв'язком.

Таким чином, для зміни наявної ситуації необхідні комплексні заходи, спрямовані на створення сприятливого середовища для функціонування будівельних підприємств. Інноваційні перетворення повинні торкнутися в першу чергу зовнішнього середовища, що оточує діючі будівельні підприємства. Позитивні зміни зовнішнього середовища дадуть істотний поштовх інноваційному розвитку будівельних підприємств, зростанню економіки і підвищенню добробуту населення.

У контексті розглянутої проблеми розробка практичних рекомендацій для вирішення питань організації управління інноваційним розвитком будівельних підприємств та розгляд ряду проблем, пов'язаних з критеріями оцінки інноваційного розвитку будівельного підприємства визначає завдання для подальшого дослідження.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Богатирьов І.О. Ефективність розвитку підприємств / І.О. Богатирьов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 7-8 (26-27). 2006. – № 1. – С. 73-79.
2. Гаман М.В. Державне управління інноваціями: Україна та зарубіжний досвід: Монографія. – К.: Вікторія, 2004. – С. 104-131.
3. Дунська А. Р. Інноваційна стратегія як сучасний інструмент управління розвитком підприємства / Дунська А. Р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/20101008/5_dunska.htm
4. Затхей А.Р. Особливості планування розвитку вітчизняних промислових підприємств / А.Р. Затхей // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: [збірник наукових праць] / Відп. ред. О.Є. Кузьмін. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2001. – № 436. – С. 31-35.
5. Козенков Д.Є. Управління розвитком підприємства на основі теорії життєвого циклу / Д.Є. Козенков // Європейський вектор економічного розвитку: зб. наук. праць. – 2011. – № 1 (10) – С. 77-84.
6. Пашенко В. Н. О факторах, влияющих на состояние инвестиционного потенциала строительной организации / В. Н. Пашенко // Экономическое возрождение России. – 2010. – №1(23) – С. 88-92.
7. Юшкевич О.О. Систематизація поглядів до теорії розвитку підприємства як відкритої системи / О.О. Юшкевич // Вісник Житомирського державного технологічного університету: науковий журнал [Серія: Економічні науки]. – 2011. – №2 (56) – Ч. 2. – С. 179-183.
8. Федотов А.В. Сдерживающие факторы экономического развития промышленных предприятий Научный журнал «Вопросы региональной экономики». – №4 (17). – 2013. – С. 95-104.

УДК 005.322 (045)

Шарко І.О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту організацій
Харківського національного аграрного університету
імені В.В. Докучаєва*

Гуторов О.І.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту організацій
Харківського національного аграрного університету
імені В.В. Докучаєва*

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖЕРА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Здійснено теоретичний аналіз найбільш суттєвих факторів, що формують особистість ефективного сучасного менеджера. У якості визначального фактора ефективності розглянуто психологічну гнучкість менеджера, що проявляється в емоційній, інтелектуальній та поведінковій гнучкості. Проаналізовані прикладні аспекти підвищення психологічної гнучкості менеджера.

Ключові слова: ефективність менеджера, психологічна гнучкість, самоменеджмент, компетентність, управлінська культура.

Шарко И.А., Гурторов А.И. ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ ЭФФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖЕРА: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРИКЛАДНЫЕ АСПЕКТЫ

Осуществлен теоретический анализ наиболее существенных факторов, формирующих личность эффективного современного менеджера. В качестве определяющего фактора эффективности рассмотрена психологическая гибкость менеджера, которая проявляется в эмоциональной, интеллектуальной и поведенческой гибкости. Проанализированы прикладные аспекты повышения психологической гибкости менеджера.

Ключевые слова: эффективность менеджера, психологическая гибкость, самоменеджмент, компетентность, управленческая культура.

Sharko I.O., Gutorov O.I. THE FORMATION OF EFFECTIVE MANAGER PERSONALITY: THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS

The most significant factors shaping the identity of the effective modern manager highlighted in the article. The main factor of effective management is its psychological flexibility, which manifests itself in emotional, intellectual and behavioral flexibility. Means of increasing psychological flexibility manager analyzed.

Keywords: efficiency of management, psychological flexibility, self-management, competence, managerial culture.

Постановка проблеми. Ефективність управління починається з уміння усвідомлювати свої власні цілі, розуміти й адекватно оцінювати себе та інших лю-

дей, доцільно розподіляти свій час, вчасно та оптимально приймати рішення, активно діяти, знімати стреси тощо.